

INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER

MENNESKE-
RETTIGHEDER I
DANMARK 2019

BERETNING TIL FOLKETINGET

Redaktion: Esben Geist (ansvh.), Janne Bruvoll og Kathrine Storgaard Carlsen

Redaktionen sluttede 20. marts 2019

ISBN: 978-87-93605-73-2

e-ISBN: 978-87-93605-74-9

Layout: Hedda Bank

Illustrationer: Bjarne Agerbo

Tryk: Toptryk Grafisk Aps

Forsiden: Jonas Olufson/Ritzau Scanpix. Side 5: Anne Mie Dreves. Side 6: Wilfred Gachau/Ritzau Scanpix. Side 9, 19, 23 og 27: Mathias Christensen. Side 10: Dennis Lehmann/Ritzau Scanpix. Side 13: Kasper Palsnov/Ritzau Scanpix. Side 15: Colourbox. Side 20: Finn Frandsen/Ritzau Scanpix. Side 24: Jens Dresling/Ritzau Scanpix. Side 28: Mads Claus Rasmussen/Ritzau Scanpix. Side 30: Linda Kastrup/Ritzau Scanpix. Side 32: Christian Klindt Sølbeck/Ritzau Scanpix. Side 34: UN Photo/Violaine Martin. Side 37: Ollivier Girard.

Forsiden: 10. december 2018 markerede tusindvis af danskere 70-året for FN's Menneskerettighedserklæring ved at demonstrere mod regeringens og Dansk Folkepartis finanslovsaftale.

© 2019 Institut for Menneskerettigheder

Wilders Plads 8 K, 1403 København K
Telefon 3269 8888 – menneskeret.dk

Denne publikation eller dele af den må reproduceres til ikke-kommercielle formål med tydelig angivelse af kilde.

INDHOLD

- 6** Ingen menneskerettigheder uden opbakning
- 8** Retsvæsen
- 15** Udlændinge og integration
- 18** Indfødsret
- 22** Det sociale område
- 24** Det sociale område – børn og unge
- 26** Det sociale område – handicap
- 28** Ligestilling
- 30** Sundhed og ældre
- 31** Undervisning
- 32** Grønland
- 34** Danmark tager ansvar for menneskerettighederne
- 36** Instituttets internationale arbejde
- 38** Instituttet giver overblikket
- 39** Økonomi

INSTITUTTET I 2018

Institut for Menneskerettigheder er Danmarks nationale menneskerettighedsinstitution. Vi fremmer og beskytter menneskerettigheder i Danmark og internationalt.

Samtidig er vi Danmarks nationale ligebehandlingsorgan og har til opgave at fremme ligebehandling for etniske minoriteter og for kvinder og mænd og seksuelle minoriteter. Vi har desuden en særlig rolle på handicapområdet, hvor vi fremmer og overvåger gennemførelsen af FN's Handicapkonvention.

I 2018 har vi blandt andet:

- Udarbejdet **270** høringssvar på lovforslag og bekendtgørelser. Se alle høringssvar på menneskeret.dk/horingssvar.
- Udgivet **22** rapporter, **2** bøger og **28** forskningsartikler og kapitler i bøger. Flertallet af disse er peer-reviewed. Læs mere på menneskeret.dk/viden/forskning.
- Haft **63** kronikker, analyser og debatindlæg og knap **3000** nyhedsindslag og -artikler i medierne. Se alle nyheder på menneskeret.dk/presse/nyheder
- Besvaret **493** borgerhenvendelser og direkte rådgivet **35** personer i sager vedrørende forskelsbehandling på grund af race, etnicitet, handicap og/eller køn. Læs om rådgivningen på menneskeret.dk/radgivning.

Vi arbejder internationalt gennem partnerskaber med ministerier, myndigheder og nationale menneskerettighedsinstitutioner samt rådgiver erhvervslivet for at sikre robuste og langtidsholdbare resultater. Vi udgiver i år en særskilt årsrapport om vores internationale arbejde.

Læs mere om vores arbejde i Danmark på menneskeret.dk og om vores internationale arbejde på humanrights.dk.

FORORD

2018 var året, hvor vi fejrede 70-året for Verdenserklæringen om menneskerettigheder. Fejringen viste, at vi stadig har brug for at blive mindet om, at borgernes rettigheder sætter grænser for politiske initiativer. At demokratiet og retsstaten bygger på menneskerettighederne. Og at menneskerettighederne den dag i dag skal tages lige så alvorligt som i 1948. Det gælder også i Danmark.

Danmark er stadig meget aktiv på den internationale scene. I oktober blev Danmark valgt ind i FN's Menneskerettighedsråd. Det giver Danmark mulighed for at påvirke andre lande til at tage menneskerettighederne mere alvorligt.

Instituttet følger arbejdet i Menneskerettighedsrådet tæt og har bidraget til en FN-resolution, der har været med til at skabe konsensus i Rådet om, at menneskerettighederne fremmer verdensmålene. Instituttets arbejde har vist, hvordan de menneskerettighedsinstrumenter, verden allerede har, kan være med til at understøtte indfrielsen af verdensmålene.

2018 var også året, hvor Danmarks formandskab for Europarådet endte med en erklæring, som udtrykte klar støtte til Menneskerettighedsdomstolen og videreudviklede det reformarbejde, der har pågået i Europarådet siden 2010. Som led i instituttets rolle som rådgiver af regering og folketing bidrog vi aktivt til formandskabet og er grundlæggende tilfredse med resultatet, der ikke blev det opgør med Domstolen, flere frygtede.

I det daglige kæmper Institut for Menneskerettigheder hver dag for at beskytte borgernes rettigheder. Du kan læse mere om vores rolle som vagthund over for magthaverne på de følgende sider.

God læselyst!

Jonas Christoffersen
Direktør

Dorthe Elise Svinth
Bestyrelsesformand

INGEN MENNESKERETTIGHEDER UDEN OPBAKNING

Opbakningen til menneskerettighederne er fortsat stor i Danmark. Men menneskerettighederne er skrøbelige, og de har brug for vores beskyttelse, advarer Louise Holck, vicedirektør i Institut for Menneskerettigheder.

10. december 2018 samledes tusindvis af mennesker på Rådhuspladsen i København for at sige: "Hold fast i menneskerettighederne, Danmark". Demonstrationerne i København og flere andre byer var en reaktion på finanslovsaftalen for 2019 med beslutningen om at oprette et udrejsecenter på øen Lindholm og markerede samtidig jubilæet for FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder, som blev vedtaget 70 år tidligere.

"Det er jo fantastisk, at der stadig, her 70 år efter verdens lande blev enige om de universelle menneskerettigheder, fortsat er borgere, der er klar til at gå på gaden for at kæmpe for dem. Det er vigtigt og nødvendigt," siger Louise Holck, vicedirektør i Institut for Menneskerettigheder.

”

**Den dag, vi tager
menneskerettig-
hederne for givet,
mister vi dem.**

Louise Holck, vicedirektør

Louise Holck ser to konfliktende fortællinger om Danmark, når hun ser tilbage på 2018 og menneskerettighedssituationen.

"På den ene side nyder borgere i Danmark fortsat godt af en stærk menneskerettighedsbeskyttelse. Vi har i 2018 set lovændringer, der har styrket beskyttelsen. Vi har set myndigheder, der arbejder for at blive bedre til at beskytte borgernes rettigheder. Og vi har set Danmark blive valgt ind i FN's højeste menneskeretlige organ," siger hun.

Siden nytår har Danmark været medlem af FN's Menneskerettighedsråd.

"Men der er også en anden fortælling. Det er fortællingen om lovgivning, der går til kanten af menneskeretten uden at angive, hvor kanten går. Det er fortællingen om et nyt system, der sanktionerer børn helt ned til 10 år uden at give dem de retssikkerhedsgarantier, voksne mennesker har. Det er fortællingen om nedsættelse af en ydelse, der i forvejen er så lav, at nogle familier har så få penge at leve for, at de falder under grundlovens eksistensminimum. Og det er fortællingen om et land, der lovgiver om, hvordan borgerne må gå klædt i det offentlige rum," siger Louise Holck.

Selvom instituttet ikke vurderer, at de enkelte tiltag er i direkte strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, er de med til at svække beskyttelsen af borgernes rettigheder.

Også debatten om menneskerettighederne bekymrer Louise Holck. Hun oplever, at især når det kommer til beskyttelsen af udlændinges rettigheder, vakler opbakningen fra danske politikere og borgere. Hun understreger, at det europæiske menneskerettighedssystem er enestående og helt afgørende for at sikre rettigheder for millioner af europæiske borgere.

"Det kan godt være, at enkelte afgørelser fra Menneskerettighedsdomstolen og en artikel eller to i konventionerne kan irritere og virke begrænsende, men vi har alt for meget at miste, hvis vi vender systemet ryggen. Når politikerne siger 'gå til kanten', har det en betydning. Det får menneskerettighederne til at fremstå som en forhindring frem for en beskyttelse. En udfordring frem for en styrke," siger Louise Holck og fortsætter:

"Men menneskerettighederne er en kæmpe styrke. De er en hjørnesten i den verdensorden, der i årtier har skabt fred og økonomisk fremgang i vores del af verden. Alligevel ser vi lande som Polen og Ungarn vende menneskerettighederne ryggen. Menneskerettighederne er skrøbelige, og de har brug for vores opbakning. Den dag, vi tager menneskerettighederne for givet, mister vi dem."

"Hold fast i menneskerettighederne" lød det fra tusindvis af mennesker på Rådhuspladsen i København på jubilæumsdagen for Verdenserklæringen om Menneskerettigheder 10. december 2018.

LANGT FLERE INDSATTE STRAFFES MED ISOLATION

674 gange sad indsatte i danske fængsler i 2018 isolerede i straffceller i mere end 14 dage. Straffcelle er den hårdeste form for disciplinær straf, indsatte kan blive idømt. Der er tale om en eksplosiv stigning i brugen af langvarig isolation som disciplinærstraf de seneste fire år, da der i 2015 kun var syv indsatte, der sad isolerede i straffcelle i mere end 14 dage.

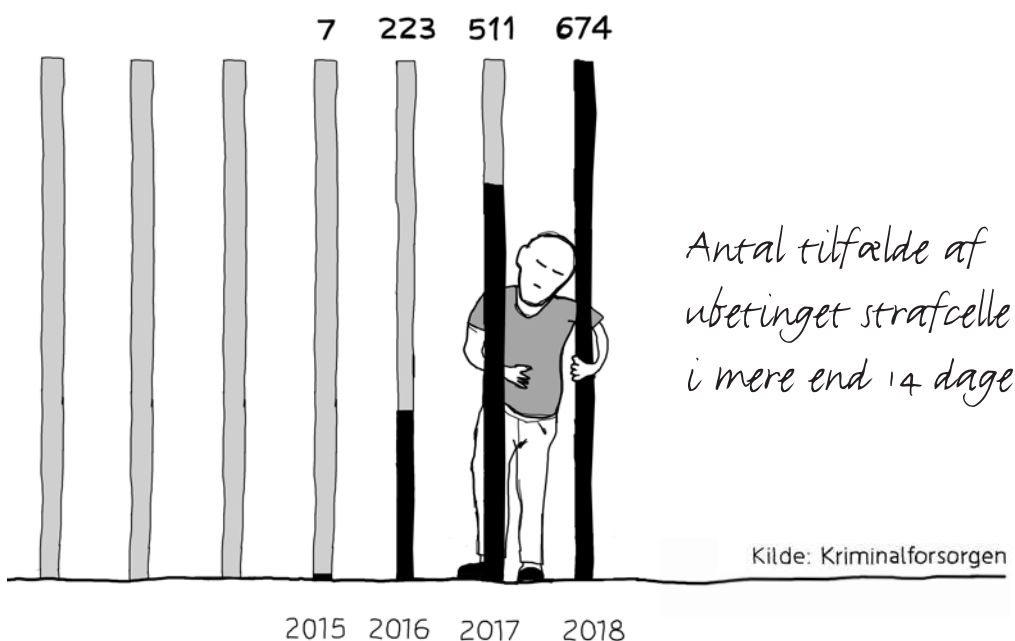
Antallet af straffcelleanbringelser begyndte for alvor at stige, efter at justitsminister Søren Pape Poulsen i maj 2017 skærpede disciplinærstraffene for at forbedre sikkerheden i fængslerne. Indsatte i fængslerne blev i alt idømt ubetinget straffcelle 4.752 gange i 2018. Disciplinærstraffe gives af medarbejderne i fængslerne umiddelbart efter, at en indsat begår noget ulovligt. En indsat, der bliver taget med en mobil, får typisk 15 dage i isolation. Han kan dog også forvente, at domstolene efterfølgende straffer ham ved at forlænge hans fængselsstraf.

FN's Torturkomité har tidligere kritiseret Danmark for brugen af straffcelle.

Mens brugen af isolation som disciplinær straf stiger, og flere indsatte vælger at afsone isoleret fra andre indsatte, falder brugen af isolation over for varetægtsfængslede. Det sker som følge af skærpede krav i retsplejeloven de seneste år og en målrettet indsats fra Rigsadvokaten.

NYT SYSTEM TIL BEKÆMPELSE AF UNGDOMSKRIMINALITET

I 2018 reformerede Folketinget indsatsen mod ungdomskriminalitet. Med det nye system sanktioneres børn og unge, der har begået kriminalitet, i højere grad end tidligere, og både politi og dommere har en mere fremtrædende rolle. Instituttet har kritiseret det nye system for ikke i tilstrækkelig grad at sikre børnenes og de unges retssikkerhed. Læs mere om reformen og instituttets kritik på side 24.

Som 23-årig blev Andreas Rasmussen varetægtsfængslet og sad i isolation i 40 dage. Andreas blev frifundet for de mest alvorlige sigtelser i sagen og endte med fem måneders betinget fængsel. I dag ni år senere mærker han stadig konsekvenserne af isolationen. Han har svært ved at være sammen med andre mennesker i længere tid, glemmer nye ansigter og navne og har svært ved at koncentrere sig.

LAVERE LOFT FOR ISOLATION AF MINDREÅRIGE

Siden 1. februar 2019 har mindreårige højst kunnet sidde i isolation i strafcelle i syv dage, medmindre sagen angår vold mod personalet. Begrænsningen er en forbedring af beskyttelsen af de mindreåriges rettigheder, men Institut for Menneskerettigheder anbefaler fortsat, at regeringen indfører et forbud mod brug af strafcelle over for mindreårige.

BRUGEN AF MAGT STIGER I FÆNGSLERNE

Brugen af magt i de danske fængsler steg med 60 procent fra 2015 til 2017. Det er særligt brugen af magtmidler, der er steget. Fx er brugen af peberspray og stav mere end tredoblet, mens brugen af skjold er fordoblet.

Instituttet finder det bekymrende, at de ansatte i fængslerne brugte mere magt i 2017 end i 2015, mens antallet af indsatte i fængslerne og arresthusene ikke er steget mærkbart.

BEDRE BESKYTTELSE AF BORGERNES DATA

I maj 2018 trådte EU's nye persondataforordning i kraft. Få dage før vedtog Folketinget databeskyttelsesloven, der implementerer og supplerer forordningen i Danmark. Både forordningen og databeskyttelsesloven har til formål at styrke beskyttelsen af danskernes personoplysninger.

Generelt er det Institut for Menneskerettigheders vurdering, at Danmark ikke fuldt ud greb chancen for at forbedre databeskyttelsen i Danmark, da databeskyttelsesloven blev udviklet. Instituttet arbejdede for en mere ambitiøs dansk lov og er blandt andet kritisk over for, at loven har været med til at svække den demokratiske kontrol af registersamkøring. Alligevel er det

---

ÅRETS UDGIVELSER

- Eksponeret – Grænser for privatliv i en digital tid

I juni 2012 samledes demonstranter på Højbro Plads i København for at vise den kinesiske præsident deres utilfredshed med Kinas menneskerettigheds-overtrædelser i Tibet. Flere af demonstranterne blev af politiet forhindret i at demonstrere på præsidentens rute gennem København. En kommission, der skal undersøge politiets handlinger ved det og andre kinesiske statsbesøg, blev genåbnet i 2018.

instituttets vurdering, at forordningen og den danske lov samlet set har ført til en forbedring af databeskyttelsen i Danmark.

LETTERE ADGANG TIL FLYPASSAGERERS OPLYSNINGER

1. januar 2019 fik Danmark en såkaldt PNR-lov. PNR står for "passenger name records", og loven sætter rammerne for registrering af personoplysninger om flyrejsende til og fra Danmark. Registreringen sker med henblik på at give politiet adgang til oplysningerne i forbindelse med efterforskning af grov kriminalitet. PNR-oplysningerne viser, hvor den enkelte passager rejser hen, hvor ofte hun rejser, og med hvem. Indsamlingen udgør et indgreb i den enkelte passagers ret til privatliv. Alligevel har Justitsministeriet – ifølge instituttets vurderinger – ikke godtgjort, at lovforslaget opfylder EU-Domstolens betingelser for indsamling af PNR-oplysninger. Fx er det danske tilsyn med brugen af oplysningerne begrænset til danske borgere.

MANGLENDE RETSGARANTI VED ARKIVEREDE PERSONDATA

Data fra Politiets Efterretningstjenestes (PET) arkiver overføres til Rigsarkivet, når PET efter loven skal slette dem. PET har dog stadig mulighed for at få adgang til oplysningerne i Rigsarkivet, hvilket i dag foregår helt uden retssikkerhedsmæssig kontrol. Det kunne Politiken afsløre i 2018. Problemet opstår, fordi Datatilsynet, som skal føre kontrol med brugen af Rigsarkivets materialer, ikke har hjemmel til at føre kontrol med PET. Instituttet anbefaler, at Folketinget hurtigst muligt indarbejder den nødvendige retsgaranti i loven.

PENSIONS FIRMAER FÅR ADGANG TIL KUNDERS OPLYSNINGER

Udbetaling Danmark skal fremover udlevere information om, hvorvidt et pensionsfirmas kunder eller deres ægtefæller modtager sociale ydelser, når et firma beder om det. Formålet med registersamkøringen er, at pensionsfirmaerne kan yde en mere målrettet rådgivning. Instituttet mener dog ikke, at behovet for målrettet rådgivning har så stor samfundsmæssig interesse, at det retfærdiggør, at pensionsfirmaer får information om borgeres sociale ydelser, uden at borgerne bliver informeret om det eller har mulighed for at vælge det fra. Instituttet vurderer, at registersamkøringen strider mod EU's nye persondataforordning.

YTRINGSFRIHEDEN UNDERSØGES

Regeringen nedsatte i 2017 en ytringsfrihedskommission, som skal vurdere ytringsfrihedens rammer og vilkår. Kommissionen skulle have afsluttet sit arbejde inden udgangen af 2018, men arbejdet er forsinket og afsluttes først i 2019.

Tibetkommissionen, som har til formål at undersøge politiets handlinger ved flere kinesiske statsbesøg, blev genåbnet i 2018, efter at der dukkede nyt relevant materiale op. Instituttet finder det problematisk, at kommissionen i første omgang ikke fik udleveret alt relevant materiale af myndighederne.

FORBUD MOD TILDÆKKET ANSIGT

Siden 1. august 2018 har det været ulovligt på offentlige steder at bære tøj, der skjuler ansigtet. Institut for Menneskerettigheder vurderer, at det danske forbud er i overensstemmelse med praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, som har godkendt et tildækningsforbud i Frankrig og Belgien.

Tildækningsforbuddet er dog stadig et vidtgående indgreb, der indskrænker borgernes grundlæggende ret til selvbestemmelse og religionsfrihed. Det må forventes, at tildækningsforbuddet særligt rammer en lille gruppe af kvinder med muslimsk baggrund, som af religiøse årsager tildækker deres ansigt i det offentlige rum. Forbuddet risikerer at føre til social eksklusion af de berørte kvinder og styrke parallelle samfund, som loven ellers har til hensigt at modvirke. Blandt andet derfor finder instituttet forbuddet bekymrende.

Modsat Menneskerettighedsdomstolen vurderede FN's Menneskerettighedskomité i oktober 2018, at Frankrig i to konkrete sager havde krænkede kvinders menneskerettigheder, fordi de havde fået en bødestraf for at bære niqab i det offentlige rum. Komitéen anser et forbud mod niqab for at være en uforholdsmæssig stor hindring for kvindernes ret til at manifestere deres religiøse overbevisning.

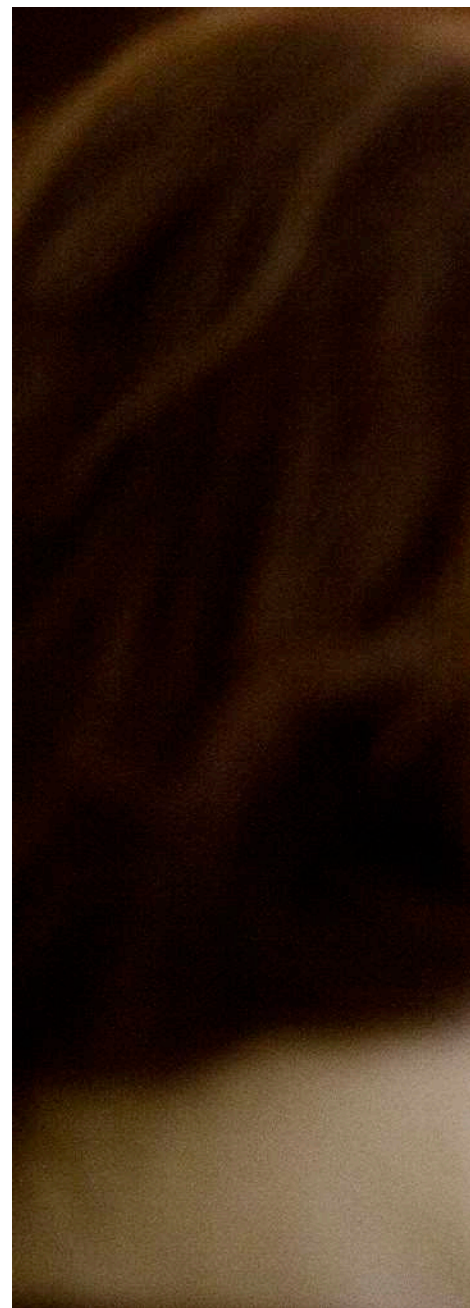
HØJERE STRAFFE FOR PERSONER TILKNYTTET FORBUDTE FORENINGER

Straffene for at bakke op om en forening, der enten er gjort foreløbigt forbudt af regeringen eller er opløst af domstolene, er blevet skærpet. Fx kan personer, der på offentlige steder bærer en forenings kendetegn, efter at foreningen er gjort foreløbigt forbudt eller opløst ved dom, fremover straffes med op til seks måneders fængsel. Ligeledes kan politiet forbyde personer tilknyttet foreningen at opholde sig bestemte steder, og politiet kan påbyde personer, som deltager i en forsamling af personer, hvoraf en stor del har haft en tilknytning til foreningen, at forlade det pågældende sted. Formålet med skærpelserne er at bekæmpe organiseret voldelig kriminalitet, og instituttet har derfor ikke set anledning til at kritisere lovændringerne, selvom de fører til indgreb i ytrings- og forsamlingsfriheden.

CHIKANE OG HADFORBRYDELSER RAMMER RELIGIØSE MINORITETER

Flere undersøgelser har de senere år sandsynliggjort, at jøder og muslimer udsættes for religiøst motiveret chikane og hadforbrydelser i langt højere grad end resten af befolkningen. Senest offentliggjorde EU's Agentur for Fundamentale Rettigheder (FRA) i december 2018 en rapport om oplevet antisemitisme. Størstedelen af de danske jøder, der deltog i undersøgelsen, svarede, at de anser antisemitisme for at være et meget stort eller ret stort og stigende problem.

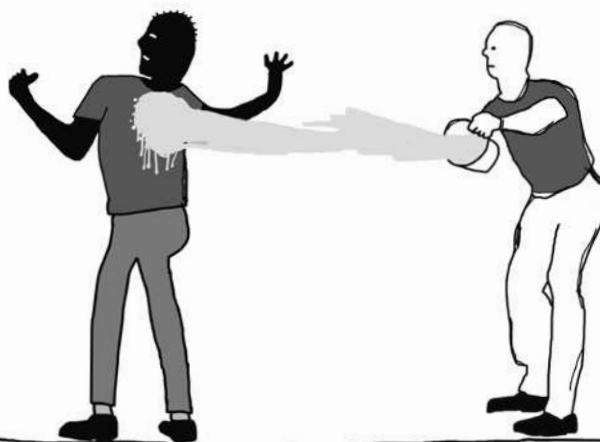
I en europæisk undersøgelse fra 2018 svarede et flertal af danske jøder, at de anser antisemitisme for at være et meget stort eller ret stort og stigende problem.

Antal anmeldte
hadforbrydelser i 2017

446

Kilde: Rigspolitiet

FREMSKRIDT

- Databeskyttelsesloven og EU's databeskyttelsesforordning har styrket beskyttelsen af borgernes personlige data.
- Brugen af strafcelle over for mindreårige er begrænset til et loft på syv dage og i almindelighed maksimalt tre dage.
- Både offentlige og private aktører skal fremover anvende kryptering ved transmission af fortrolige og følsomme personoplysninger via e-mail.
- Udlændinge, der modtager en såkaldt "straksbøde" af politiet og betaler bøden på stedet, har fremover 14 dages frist til at fortryde betalingen og få sagen prøvet ved domstolene.
- Beskyttelsen af vidner er styrket ved blandt andet, at utrygge vidner kan afgive vidneforklaring via videolink, utryghedsskabende tilhørere kan nægtes adgang til retssalen, og fængselsbetjente kan være delvist anonyme vidner.
- Reguleringen af, hvilke typer opgaver politiet kan bede forsvaret om hjælp til at løse, er blevet opdateret.
- Østre Landsret har slået fast, at der i civile retssager om fildeling ikke kan gives adgang til oplysninger, der er indsamlet og gemt som led i logningsbekendtgørelsen.
- Datatilsynets har slået fast, at SKAT ikke må bruge ulovligt fremskaffede oplysninger i sager om skattesvig, og at SKAT skal slette de ulovligt indsamlede oplysninger.

TILBAGESKRIDT

- Det er ulovligt på offentlige steder at bære tøj, der skjuler ansigtet.
- Børn og unge på 10-17 år, der er mistænkt eller dømt for visse forbrydelser, kan fremover sanktioneres af et ungdomskriminalitetsnævn. I sager om grovere personfarlig kriminalitet skal nævnet altid overveje, om barnet eller den unge skal anbringes uden for hjemmet.
- Udbetaling Danmark kan videregive oplysninger til pensionsfirmaer om, hvorvidt firmaets kunder eller deres ægtefæller modtager sociale ydelser.
- Skærpede disciplinærstraffe i fængslerne fører til oftere og længerevarende isolation i strafceller.
- Ny lov om registrering af personlige oplysninger om alle flyrejsende til og fra Danmark lever ikke op til EU-Domstolens krav.
- Definitionen af frihedsberøvelse er indskrænket i politiloven, så politiet fremover i højere grad kan tilbageholde personer, uden at det anses for en frihedsberøvelse.
- Kriminalforsorgen kan foretage øget kontrol med indsatte som fx at overvære besøg, gennemlæse breve og aflytte telefonsamtaler.
- Domstolene kan ikke længere beslutte at varetægtsfængsle mindreårige, der er mistænkt for grov personfarlig kriminalitet, i surrogat i eget hjem.
- Tilfældighedsfund fra fx ransagninger kan som noget nyt bruges som beviser i sager om opløsning af en forening. Instituttet frygter, at lovændringen kan føre til, at indgreb i meddelelseshemmeligheden og ransagning oftere vil blive taget i brug i almindelige straffesager med det formål at finde tilfældighedsfund.
- En person, der samarbejder med en fremmed efterretningstjeneste om at dele materiale på sociale medier, kan straffes med op til 12 års fængsel. Der er tale om vanskelige grænsedragninger mellem lovlige og ulovlige ytringer og en uforholdsmæssig høj strafferamme.

UDLÆNDINGE OG INTEGRATION

PARADIGMESKIFTE OG UDREJSECENTER PÅ Ø

Som led i finanslovsaftalen for 2019 blev regeringen og Dansk Folkeparti enige om at indføre et såkaldt paradigmeskifte for flygtninge. Siden er en række lovændringer vedtaget i Folketinget, som gør det tydeligere, at flygtninge kun får midlertidig opholdstilladelse i Danmark, og at opholdstilladelser så vidt muligt enten inddrages eller ikke bliver fornyet, hvis forholdene i hjemlandet forbedres.

Folketinget har også besluttet at oprette et udrejsecenter på øen Lindholm i Stege Bugt. Beboerne i centeret bliver udlændinge på tålt ophold, kriminelle udviste, fremmedkrigere og afviste asylansøgere, der har begået kriminalitet i nærheden af et indkvarteringssted. Centeret skal stå klar i 2021.

Nogle familier på integrationsydelse lever under grundlovens krav om et eksistensminimum. Sådan lød konklusionen i instituttets undersøgelse af konsekvenserne for familier på integrationsydelse, som udkom i 2018.

UDLÆNDINGE OG INTEGRATION

Det er Institut for Menneskerettigheders vurdering, at oprettelsen af et udrejsecenter på en ubeboet ø giver en række menneskeretlige udfordringer. Udlændinge, der ikke har udsigt til at rejse ud af Danmark inden for en overskuelig fremtid, må ikke frihedsberøves. Det gælder også de kommende beboere på udrejsecentret.

Efter at have besøgt det nuværende opholdssted for personer på tålt ophold, Kærshovedgård, udtalte Folketingets Ombudsmand i maj 2018, at forholdene er meget belastende og begrænsende. Forholdene på Lindholm må antages at blive yderligere restriktive, og der er derfor risiko for, at det for især sårbare beboere kan udvikle sig til at være nedværdigende behandling og dermed i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Efter præsentationen af planerne om Udrejsecenter Lindholm udtrykte FN's Højkommissær for Menneskerettigheder "seriøs bekymring" over det danske forslag i finanslovsaftalen.

NEDSÆTTELSE AF INTEGRATIONSYDELSEN

Integrationsydelsen blev i 2018 nedsat med tre procent, og som led i finanslovsaftalen blev det besluttet at skære yderligere i integrationsydelsen for børnefamilier, der har boet i Danmark i over tre år. I oktober udgav instituttet en undersøgelse af forholdene for familier på integrationsydelsen og konkluderede, at der allerede inden nedsættelsen var familier, der levede under grundlovens eksistensminimum.

UKLARE ANVISNINGER OM MENNESKERETTIGHEDERNE

De mange lovændringer som følge af finansloven blev behandlet i et samlet lovforslag, som instituttet ikke havde større indvendinger imod. Instituttet efterlyste dog en klarere beskrivelse af de nye regler. Den nu vedtagne lov lægger flere steder op til, at Danmark skal gå til kanten af menneskeretten, men da der kun på få af områderne findes en klar menneskeretlig praksis, er det uklart, hvad Folketinget forventer af myndighederne, og det udgør et retssikkerhedsmæssigt problem.

BØRNENE I SJÆLSMARK

I december 2018 præsenterede Folketingets Ombudsmand en redegørelse af børns forhold på Udrejsecenter Sjælsmark. Ombudsmanden vurderede blandt andet, at forholdene på udrejsecentret vanskeliggør børnenes opvækst og begrænser deres muligheder for en naturlig udvikling. Ombudsmanden mener dog ikke, at forholdene er i strid med FN's Børnekonvention eller Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Børn, der bor længe på centeret, kan dog på sigt få deres rettigheder krænket.

+ FREMSKRIDT

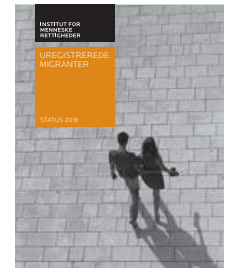
- Mindreårige asylansøgere kan nu indkvarteres hos forældre, som har opholdstilladelse i Danmark.
- Statsløse palæstinensere fra Syrien, Libanon, Jordan, Gaza og Vestbredden har ved en praksisændring i Flygtningenævnet fået lettere adgang til beskyttelse som konventionsflygtninge. Omkring 160 sager er enten hjemvist eller genoptaget til fornyet behandling i Udlændingestyrelsen.
- En række enlige kvinder og deres mindreårige døtre fra Somalia har i 2018 fået omgjort eller hjemvist deres sager af Flygtningenævnet, da nævnet vurderer, at de enlige kvinder ikke vil være i stand til at modstå omskæring af deres døtre, hvis de vender tilbage til Somalia.

÷ TILBAGESKRIDT

- Integrationsydelsen sænkes for børnefamilier, der har været i Danmark i mere end tre år.
- Udlændingestyrelsen skal som første instans i forbindelse med afgørelser om inddragelse eller nægtelse af forlængelse af opholdstilladelser fremover "gå til grænsen af Danmarks internationale forpligtelser".
- Politiet har fået udvidet adgang til at foretage legemsundersøgelse af frihedsberøvede uledsagede mindreårige, inden de udsendes.
- Reglerne om ægtefællesammenføring er strammet markant med blandt andet et skærpet integrationskrav, besøgskrav, boligkrav, danskkrav og et nyt krav om økonomisk sikkerhed.
- Særreglerne for flygtnings adgang til at modtage fuld førtidspension er ophævet. De skal nu have haft fast bopæl i Danmark i tre år, før de kan få førtidspension. De, der ikke har været i Danmark i tre år, modtager ydelser på integrationsydelsesniveau.

ÅRETS UDGIVELSER

- Familier på integrationsydelse
- Status på udvisning og udløsering
- Status på uregistrerede migranter
- Status på asyl
- Status på familiesammenføring

NY AFTALE HAR SKÆRPET KRAVENE FOR STATSBOGERSKAB

I sommeren 2018 blev regeringen, Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti enige om en ny indfødsretsaf tale. Aftalen indeholder en skærpelse af vandelskravet, så det bliver vanskeligere og i flere tilfælde umuligt for personer, der er dømt for visse typer kriminalitet, at få dansk statsborgerskab.

Under de politiske forhandlinger om aftalen skrev Institut for Menneskerettigheder til udlændinge- og integrationsministeren og fremhævede, at permanent udelukkelse fra statsborgerskab på grund af en bestemt type kriminalitet uden hensyn til den idømte strafs strenghed bryder med den almindelige ordenning, hvor det er straffens strenghed, der afgør konsekvensen for den dømtes statsborgerskab. Med den nye indfødsretsaf tale kan selv milde straffe medføre permanent udelukkelse fra dansk statsborgerskab.

Kravet om selvforsørgelse er skærpet i den nye af tale. Ansøgere skal nu forsørge sig selv i længere tid end tidligere, og dagpengeperioder på mere end fire måneder forlænger de perioder, ansøgeren skal forsørge sig selv. Institutet gjorde ministeren opmærksom på, at dagpengereglen vil ramme borgere, der enten har været arbejdsløse i en kort periode, har været ramt af sygdom eller har fået et barn. Især i forhold til barsel vil reglen ramme kvinder hårdere end mænd. Institutet anbefalede, at regeringen og af taleparterne genovervejede ordenningen og dens virkninger på en række områder og pegede blandt andet på, at personer, der har fået dagpenge i forbindelse med fødsel og barsel, burde undtages fra selvforsørgelseskravet.

Kravene til ansøgernes indsats for at lære dansk er skærpet i den nye indfødsretsaf tale. Blandt andet stilles der nu vidtgående krav til dokumentation i de sager, hvor Folketingets Indfødsretsudvalg skal vurdere, om der kan dispenseres fra kravet om dansk kundskaber og en bestået indfødsretsprøve. Institutet vurderer, at der kan være risiko for, at de nye krav om dokumentation kan blive en barriere for, om personer med handicap overhovedet kan få behandlet en dispensationsansøgning.

Hvert år samles nye danskere på Christiansborg for at fejre deres danske statsborgerskab. I april 2018 deltog fireårige Vihaan i statsborgerskabsdagen sammen med sine forældre, Sridhar og Ramya, som efter 15 år i Danmark fik statsborgerskab i 2017.

+ FREMSKRIDT

- Indfødsretsudvalget vil fremover skulle tage stilling til, om der skal dispenseres fra de almindelige karenstider i sager, hvor ansøgere har fået mindre bøder for overtrædelse af færdselsloven.
- En ny bekendtgørelse af lov om dansk indfødsret har indarbejdet de mange lovændringer på statsborgerretsområdet de seneste 14 år, hvilket giver et samlet overblik over gældende ret.

÷ TILBAGESKRIDT

- Ansøgere om statsborgerskab skal fremover give hånd til en myndighedsrepræsentant for at opnå statsborgerskab. Det kan føre til, at tilfældigheder kan få betydning for adgangen til statsborgerskab, og det kan ikke udelukkes, at det kan føre til indirekte diskrimination på grund af religion.
- Nye omfattende og vanskeligt overskuelige dispensationskrav kan stå i vejen for, at ansøgere med handicap får statsborgerskab.
- Gebyret for at ansøge om indfødsret er forhøjet fra 1.200 kr. til 3.800 kr.
- Behandlingen efter statsløsekonventionen af ansøgninger om dansk statsborgerskab fra statsløse, der er født i Danmark, og som Politiets Efterretningstjeneste vurderer, kan være til fare for landets sikkerhed, eller som er sigtede eller tiltalte for en forbrydelse med fængselsstraf på 5 år eller mere, bliver fremover udsat.

HÅNDTRYK I AL RESPEKT

Siden den nye indfødsrets aftale blev indgået i sommeren 2018, er aftalens krav om, at ansøgerne under en grundlovsceremoni skal vise respekt for danske værdier, blevet præciseret ved ændringer af indfødsretslovgivningen. Der stilles herefter krav om, at ansøgere under ceremonien skal give hånd til en eller flere repræsentanter for kommunen.

Institut for Menneskerettigheder vurderer, at der er risiko for, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol vil anse håndtrykkravet som indirekte diskrimination på grund af religion. Instituttet finder, at håndtrykkravet kan føre til indirekte forskelsbehandling på grund af religion. Instituttet finder ikke meget, der taler for, at håndtrykkravet kan betragtes som proportionalt, blandt andet fordi konsekvenserne af at undlade at give hånd kan være meget alvorlige for ansøgere. Hvis en borger ifølge sin religiøse praksis ikke giver hånd til personer af det modsatte køn, kan tilfældigheder afgøre, om vedkommende får dansk statsborgerskab. En ansøger af samme køn som borgmesteren eller en anden kommunal repræsentant vil kunne opfylde håndtrykkravet og blive danske statsborger, mens en person af det modsatte køn ikke vil kunne blive statsborger, hvis vedkommende følger den religiøse praksis.

Siden nytår har ansøgere om dansk statsborgerskab skullet deltage i en grundlovsceremoni og trykke en repræsentant fra kommunen i hånden for at få dansk statsborgerskab. Årets første ceremoni fandt sted i statsligt regi i Eigtveds Pakhus i København, hvor ni ansøgere skulle give hånd til udlændinge- og integrationsminister Inger Støjberg. Instituttet vurderer, at håndtrykkravet kan føre til indirekte forskelsbehandling på grund af religion.

KRAV MED TILBAGEVIRKENDE KRAFT

Det er i sig selv en menneskeretlig udfordring, at de nye krav til statsborgerskab i indfødsrets aftalen fra sommeren 2018 gælder for behandlingen af alle ansøgninger, næsten uanset hvornår ansøgningerne blev afleveret. Kun ansøgninger indgivet før 5. februar 2017 behandles efter de tidligere retningslinjer, og den nye aftales regler om kriminalitet gælder for alle uden hensyn til ansøgningstidspunkt.

Da Udlændinge- og Integrationsministeriets gennemsnitlige sagsbehandlingstid ved årsskiftet 2018-19 er 20 måneder for ansøgninger om statsborgerskab, vil mange ansøgere, der har søgt på grundlag af de tidligere gældende krav, skulle indstille sig på at opfylde de nye strengere krav.

PET KAN FORHINDRE STATSLØSE I AT FÅ STATSBOGERSKAB

Regeringen har ændret sin fortolkning af FN's Konvention om Begrænsning af Statsløshed fra 1961. Indtil nu har regeringen fortolket konventionen i overensstemmelse med dens ordlyd, således at statsløse ansøgere, som er født i Danmark, har ret til at få dansk statsborgerskab, så længe de ikke er dømt for forbrydelser mod staten eller idømt en fængselsstraf på mindst 5 år.

Fremover vil Udlændinge- og Integrationsministeriet udsætte behandlingen af ansøgninger fra statsløse ansøgere, som er født i Danmark, hvis Politiets Efterretningstjeneste (PET) vurderer, at de kan være til fare for landets sikkerhed, eller hvis de er sigtet og tiltalt for forbrydelser mod landets sikkerhed eller forbrydelser, der kan medføre en fængselsstraf på 5 år eller mere. Udsættelsen vil ske i en periode, der ligger inden for den europæiske statsborgerretskonventions krav om en "rimelig tidsfrist". Derudover vil regeringen hvert halve år følge op på, om PET fortsat vurderer, at en ansøger kan være til fare for landets sikkerhed.

Instituttet er ikke enig i, at den nye procedure stemmer overens med 1961-konventionen. Instituttet efterlyser blandt andet en tidsmæssig grænse for, hvor længe en afgørelse om statsborgerskab kan udsættes, og finder det problematisk, at ansøgerne ikke vil blive informeret om, at deres sager er sat i bero, og at ansøgerne ikke har mulighed for at få efterprøvet PET's sikkerhedsvurdering.

ÅRETS UDGIVELSER

- Status på statsborgerskab

FLERE BØRN BLIVER FATTIGE

Stadig flere børn lever i fattigdom i Danmark. Udviklingen er kortlagt i flere rapporter fra VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd – og senest af Arbejderbevægelsens Erhvervsråd i december 2018. Undersøgelserne konkluderer blandt andet, at langvarig fattigdom i opvæksten mindsker børns chancer for at få en uddannelse og stifte familie. Desuden øges risikoen for misbrug, psykisk sygdom og kriminalitet i familier præget af langvarig fattigdom.

En række lovændringer indført i 2018 betyder, at flere fremover vil opleve en betydelig nedgang i deres forsørgelsesgrundlag med risiko for, at flere børn vil vokse op i fattigdom, og færre vil have råd til at betale for deres bolig. Problemet forværres af, at der stadig er færre billige boliger til rådighed i især de større byer.

Tal fra Justitsministeriet viser, at den skærpede lovgivning mod utrygheds-skabende tiggeri og lejre indført i 2017 og 2018 primært er blevet anvendt af Københavns Politi og primært over for udenlandske statsborgere.

PLAN FOR BEKÆMPELSE AF PARALLELSAMFUND RISIKERER AT RAMME SKÆVT

I marts 2018 fremlagde regeringen sin plan "Et Danmark uden parallelsamfund – Ingen ghettoer i 2030" med i alt 22 initiativer. En række af de efterfølgende lovændringer risikerer at ramme personer med etnisk minoritetsbaggrund langt hårdere end etniske danskere. Det skyldes blandt andet, at regeringen definerer ghettoer som områder, hvor der udover fx en høj andel af arbejdsløse og modtagere af sociale ydelser samt høje kriminalitetsrater også er en høj andel af ikke-vestlige etniske minoriteter.

Regeringens plan har blandt andet ført til, at børn, der bor i de såkaldte ghettoer, skal indgå i et obligatorisk læringstilbud i en daginstitution fra de er et år, og i skoler med mere end 30 procent børn fra udsatte boligområder skal eleverne gennemføre sprogprøver, før de kan starte i 1. klasse. Derudover kan en person, der bor i et udsat boligområde, som udgangspunkt ikke blive familiesammenført.

Anvisnings- og udlejningsreglerne er blevet skærpet med det formål at få flere ressourcestærke til at flytte ind i udsatte boligområder og flere ressourcetsvage til at flytte fra områderne samt holde nye ressourcetsvage personer fra at flytte ind. Fx er det forbudt for personer på integrationsydelse at flytte ind i visse områder. I nogle områder kan indsatsen betyde, at boligorganisationerne skal afvikle områder og rive bygninger ned.

Det er Institut for Menneskerettigheders vurdering, at tiltagene kan have negative konsekvenser for blandt andre mindrebemidlede, tidligere straffede samt etniske minoriteters adgang til en passende bolig. Indsatsen mangler blandt andet fokus på, hvordan der skaffes billige boliger i andre ikke udsatte boligområder.

Som 13-årig flyttede Liselotte Christiansen i 1968 med sin mor og lillebror ind i en af de helt nye bygninger i boligområdet Lundtoftegade på Nørrebro i København. I dag sidder Lotte i boligforeningens bestyrelse, og hun er træt af, at Lundtoftegade i 2018 igen kom på regeringens ghettoliste. Instituttet vurderer, at tiltagene rettet mod boligområderne på ghettolisten kan have negative konsekvenser for blandt andre mindrebemidlede, tidligere straffede samt etniske minoriteters adgang til passende boliger.

TILBAGESKRIDT

- Integrationsydelsen sænkes for børnefamilier, der har været i Danmark i mere end tre år.
- Særreglerne for flygtninges adgang til at modtage fuld førtidspension er ophævet. De skal nu have haft fast bopæl i Danmark i tre år, før de kan få førtidspension. De, der ikke har været i Danmark i tre år, modtager ydelser på integrationsydelsesniveau.
- Opholdskravet for at opnå ret til uddannelses- eller kontanthjælp er udvidet, og borgere skal fremover leve op til et beskæftigelseskrav for at opnå ret til uddannelses- eller kontanthjælp.

64.500

*børn lever i fattigdom
i Danmark*

Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

DET SOCIALE OMRÅDE – BØRN OG UNGE

+ FREMSKRIDT

- Plejefamilier modtager mere undervisning og støtte fra socialtilsynene og kommunerne.
- Der er indført et nyt samlet familieretligt system, som blandt andet skal sikre fokus på barnets tarv og trivsel i forbindelse med skilsmisser.
- Vestre Landsret har slået fast, at en medmoder har en varig forpligtelse over for barnet og ikke senere kan afregistrere sig som forælder.

÷ TILBAGESKRIDT

- Børn og unge på 10-17 år, der er mistænkt eller dømt for visse forbrydelser, kan fremover sanktioneres af et ungdomskriminalitetsnævn uden at have adgang til almindelig retssikkerhedsmæssig beskyttelse i form af fx advokatbeskikkelse.
- Myndigheder og personale på anbringelsessteder har fået øget adgang til at føre kontrol med anbragte børn og unge.

REFORM AF INDSATSEN MOD UNGDOMSKRIMINALITET

Folketinget har i 2018 reformeret indsatsen mod ungdomskriminalitet. Siden nytår har et ungdomskriminalitetsnævn kunnet fastsætte såkaldte straksreaktioner og forbedringsforløb for 10-14-årige, som er mistænkt for at have begået visse forbrydelser, og for 15-17-årige, som er dømt og har fået fængselsstraf for deres lovovertrædelse. De sanktioner, børnene og de unge bliver mødt med, spænder fra alt mellem at skulle vaske brandbiler til at blive tvangsfjernet.

Der skal desuden oprettes en ungekriminalforsorg, som i samarbejde med barnets eller den unges opholdskommune skal føre tilsyn med, at barnet eller den unge efterlever Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse.

Institut for Menneskerettigheder er bekymret for de vidtgående indgreb i børn og unges rettigheder, som det nye system medfører. Det nye system er udviklet med inspiration fra det strafferetlige system og med deltagelse fra både domstole og politi i Ungdomskriminalitetsnævnet. Alligevel er nævnet ikke en del af et egentligt strafferetligt system, og de børn og unge, hvis sager bliver behandlet af nævnet, er ikke beskyttede af de samme retssikkerhedsgarantier, som de ville være ved en domstol. Instituttet mener, at det nye system har så indgribende karakter, at regeringen bør styrke de retssikkerhedsmæssige garantier for børnene og de unge.

MERE KONTROL AF ANBRAGTE BØRN OG UNGE

Forholdene for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, er blevet skærpet markant på en række områder i det forgangne år. Ny lovgivning giver myndigheder og personale på anbringelsessteder øget kontrol over de anbragte børn og unge. Kontrollen kan blandt andet bestå i kropsundersøgelser, begrænsning af telefonsamtaler og anden ekstern kommunikation, tv-overvågning på fællesarealerne og døralarmer på værelserne.

Justitsminister Søren Pape Poulsen præsenterede i juni 2018 en politisk aftale om en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet. 1. januar 2019 var det nye system en realitet. Instituttet er bekymret over de vidtgående indgreb i børns og unges rettigheder, som reformen medfører.

Børn og unge har ret til privat- og familieliv, også når de er anbragt uden for hjemmet, og derfor vurderer instituttet, at især de nye muligheder for kropsundersøgelser risikerer at udgøre et uproportionalt indgreb i børnenes og de unges rettigheder.

NY LOV OM MERE KVALITET I PLEJEFAMILIER

Der har længe været brug for en bedre støtte til plejefamilier, og i 2018 blev der gennemført en styrkelse af området. Blandt andet blev der indført en mere specificeret definition og ensartet godkendelsesproces for forskellige typer af plejefamilier, der kan afspejle børns forskellige støttebehov. Desuden skal socialtilsynene som led i godkendelsesprocessen udvikle et nyt nationalt, vidensbaseret grundkursus til alle nye plejefamilier, og kommunerne skal sikre et særligt intensivt støtteforløb med supervision, råd og vejledning for alle plejefamilier i begyndelsen af barnets anbringelse.

NYT FAMILIERETLIGT SYSTEM MED FOKUS PÅ BARNETS TARV

Et nyt familieretligt system så dagens lys i 2018 og indeholder flere positive elementer, der kan beskytte barnet i konfliktfyldte skilsmisssager. Blandt andet oprettes, som erstatning for Statsforvaltningen, Familieretshuset, hvor sagerne screenes, og indsatsen tilpasses familiens behov. Her er det positivt, at Familieretshuset tager udgangspunkt i barnets tarv og trivsel. Instituttet anbefaler dog, at Familieretshuset udvikler en model for, hvordan kønsrelaterede forhold såsom afholdelse af barselsorlov, arbejdstid og fordeling af opgaver i hjemmet skal vægtes i sagsbehandlingen.

ÅRETS UDGIVELSER

- Samarbejde omkring det anbragte barn

MANGLEDE FREMSKRIDT KALDER PÅ HANDLINGSPLAN

På ni ud af ti områder er personer med handicap væsentligt ringere stillet end personer uden handicap. Det viser handicapbarometer.dk, som Institut for Menneskerettigheder står bag.

Danmark har ikke på nuværende tidspunkt en samlet politik for at fremme ligestilling og lige muligheder for mennesker med handicap. Institutet har derfor sammen med Danske Handicaporganisationer og mere end halvtreds andre civilsamfundsorganisationer skrevet til børne- og socialministeren og anbefalet, at der bliver udarbejdet en national handicappolitik.

FORBUD BESKYTTER PERSONER MED HANDICAP MOD DISKRIMINATION

I juli 2018 trådte en lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af handicap i kraft. Det er et stort menneskeretligt fremskridt for personer med handicap. Forbuddet betyder, at det nu bliver muligt at indbringe sager om handicappediskrimination uden for arbejdsmarkedet for Ligebehandlingsnævnet. Hidtil har arbejdsmarkedet været det eneste område med et forbud mod diskrimination. Institutet har dog forgæves opfordret regeringen til at tilføje et krav om rimelig tilpasning til loven. Kravet ville indebære, at erhvervsdrivende, myndigheder og organisationer, der giver et afslag på rimelig tilpasning, kan blive dømt for ulovlig forskelsbehandling.

STEMMERET TIL PERSONER UNDER VÆRGEMÅL

Højesteret gav i januar 2018 Østre Landsret og Justitsministeriet ret i, at staten kan tage stemmeretten fra danskere under § 6-værgemål. Det var det foreløbige resultat i en sag, hvor fire danskere under det såkaldte § 6-værgemål havde lagt sag an mod den danske stat, fordi de havde fået frataget deres stemmeret til folketingsvalg.

I slutningen af 2018 vedtog Folketinget dog et lovforslag, som fremover gør det muligt delvist at frakende en person den retlige handleevne i modsætning til den tidligere alt-eller-intet-ordning. Institutet anser loven for at være et vigtigt fremskridt, som forhåbentlig fører til, at langt færre mennesker vil få frataget deres stemmeret til Folketinget.

FLERE TVANGSBORTADOPTIONER

Antallet af tvangsbortadoptioner er steget støt de seneste år. En lovændring i 2015 medførte, at det for at tvangsbortadoptere et barn ikke længere skal godtgøres, men kun sandsynliggøres, at forældre ikke er i stand til at tage sig af deres barn fx på grund af et handicap.

Institutet har advaret mod for uklare regler for tvangsbortadoption, som er et af de mest intensive indgreb, der kan indføres over for et barn og dets forældre. Siden lempelsen trådte i kraft, har Ankestyrelsen godkendt tvangsbortadoption af omkring fem børn om året, i gennemsnit, mod to børn i de foregående år.

FN KALDER DANSK AFGØRELSE OM FAMILIESAMMENFØRING DISKRIMINATION

Udlændingestyrelsen afviste i 2013 en dansk mands anmodning om familiesammenføring, fordi han ikke levede op til selvforsørgelseskravet. Manden ankede afgørelsen, da han fik kontanthjælp på grund af en hjerneskade, men anken blev afvist ved Højesteret. I 2018 slog FN's Handicapkomité dog fast, at Udlændingestyrelsens afgørelse var udtryk for diskrimination på grund af handicap. Det er endnu uafklaret, om danske myndigheder fremover vil gøre det lettere for personer med handicap at få dispensation fra selvforsørgelseskravet.

Martin Rosenlind har brug for hjælp til at styre sin økonomi, men med det værgemål, han har, mister han sin stemmeret til folketingsvalg. Martins værge er nu ved at få ændret Martins værgemål efter en ny lov, der trådte i kraft 1. januar 2019. Martin håber, at ændringen går igennem, inden valget udskrives, så han for første gang kan være med til bestemme, hvem der skal sidde i Folketinget.

+ FREMSKRIDT

- Det er nu også forbudt at diskriminere personer med handicap uden for arbejdsmarkedet.
- Personer under § 6-værgemål kan fremover undgå at miste retten til at stemme ved folketingsvalg, hvis de ændrer deres værgemål.
- Elever med handicap på erhvervsuddannelserne får fremover et tillæg til deres SU på 5.500 kr. om måneden.
- En ny bekendtgørelse slår fast, at flertallet af personer med handicap fremover skal kunne afgive deres stemme ved alle officielle valg i Danmark uden at være afhængig af hjælp.
- Danmark har implementeret EU's webtilgængelighedsdirektiv, som fastsætter krav til offentlige myndigheder og virksomheders hjemmesider og mobilapplikationer, så de fremover bliver mere tilgængelige.

• TILBAGESKRIDT

- Beboere på botilbud, der visiteres til en særlig socialpsykiatrisk afdeling, kan tvinges til at opsiges deres eksisterende botilbud.
- Beboere på botilbud, som tvangsflyttes af hensyn til de andre beboere eller personale, mister retten til frit at vælge botilbud.
- Beboere på botilbud med sikrede afdelinger kan udsættes for mere tvang og kontrol end tidligere. Der kan blandt andet indføres forbud mod mobiltelefoner og computere, der har adgang til internettet.

ÅRETS UDGIVELSER

- Status på handicap
- Børn med handicap på frie grundskoler
- Vold og trusler på botilbud

LIGESTILLING

11 ÅR MED DE SAMME UDFORDRINGER

Da Eva Kjer Hansen i maj 2018 blev ligestillingsminister, bad hun sine embedsfolk om en status på, hvordan ligestillingen havde udviklet sig, siden hun knap 11 år tidligere forlod posten som ligestillingsminister. Ministeren måtte desværre konstatere, at hun i 2018 stod over for præcis de samme ligestillingsudfordringer som i 2007. På trods af de udeblevne fremskridt har ministeren ingen planer om at indføre lovgivning, der kan skubbe på for mere ligestilling.

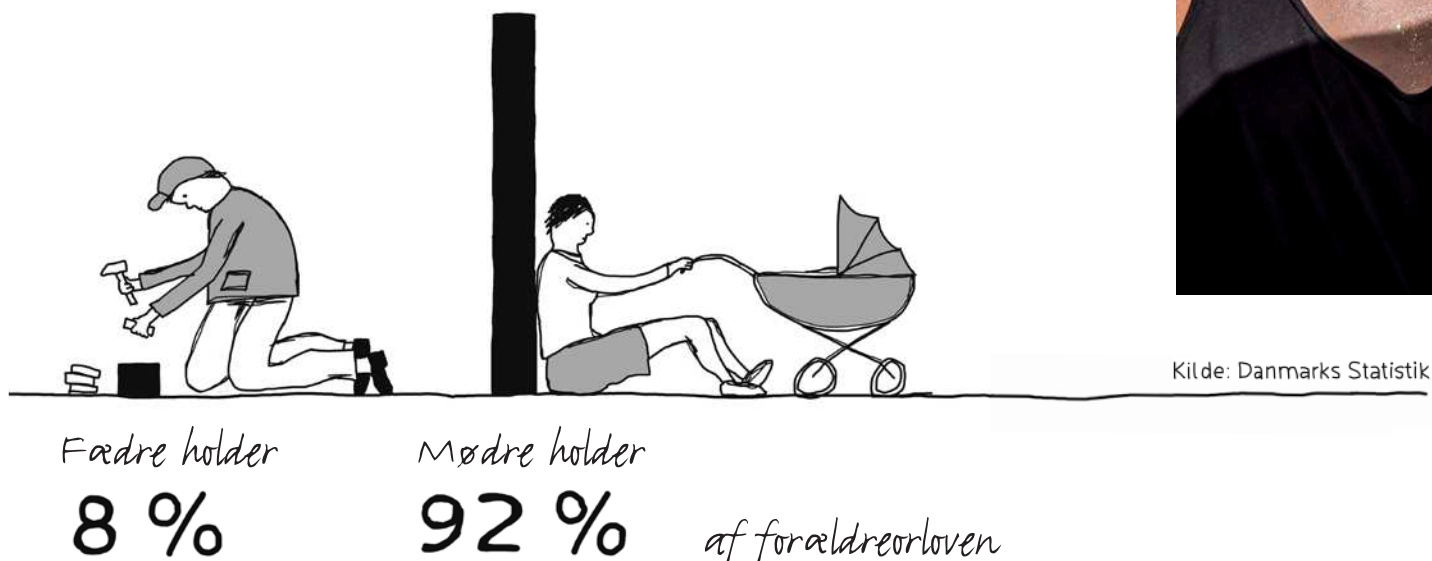
KRIMINALISERING AF DIGITALE KRÆNKELSER

Folketinget besluttede i 2018 at skærpe kriminaliseringen af videregivelse af nøgenbilleder. Kriminalisering af uberettiget deling af nøgenbilleder beskytter den enkeltes ret til privatliv. Institut for Menneskerettigheder finder det positivt, at der er kommet øget fokus på den digitale virkelighed, hvor flere og flere udsættes for krænkelse online.

I 2018 blev 1.005 unge danskere sigtet for udbredelse og besiddelse af børnepornografi, efter at de havde delt en eller flere sexvideoer med en 15-årig dreng og 15-årig pige. I en prøvesag idømte Højesteret en 20-årig mand 40 dages betinget fængsel for at dele børneporno. Han skal desuden betale erstatning til pigen og drengen, der optræder i videoen. Dommen har stor betydning for at sikre, at digitale krænkelse tages alvorligt, og den understreger, at forbuddet mod børnepornografi gælder for alle – også unge mennesker.

EU PÅ VEJ MED ØREMÆRKET BARSEL TIL FÆDRE

Nye EU-regler betyder, at der fremover vil blive øremærket to måneders barsel til begge forældre. Reglerne skal bidrage til at få flere mænd til at tage barsel og indebærer konkret, at de to måneder går tabt, hvis faren og moren ikke tager hver sin del. Reglerne ventes at træde i kraft inden for tre år.

+ FREMSKRIDT

- Erstatningsniveauet for sexchikane er forhøjet, og det er i loven understreget, at lige arbejdsvilkår også omfatter forbud mod seksuel chikane.
- Livgarden har indført et særligt højdekrav for kvinder.

STYRKET BESKYTTELSE MOD SEXCHIKANE

Folketinget gennemførte i december 2018 en ændring af ligebehandlingsloven, der understreger, at lige arbejdsvilkår også omfatter forbud mod seksuel chikane. Loven medfører blandt andet, at erstatning i sager om sexchikane hæves med en tredjedel, og at der fremover ikke lægges vægt på omgangstonen på arbejdspladsen i sager om seksuel chikane.

DANMARKS FØRSTE LGBTI-HANDLINGSPLAN

I 2018 fik Danmark sin første nationale handlingsplan, der skal sikre bedre trivsel for LGBTI-personer. Selv om mange LGBTI-personer er ressourcestærke og lever aktive liv, trives flere fortsat dårligere sammenlignet med resten af befolkningen. Handlingsplanen vil forhåbentlig føre til mere tryghed, bedre trivsel og lige muligheder for LGBTI-personer i Danmark i de kommende år.

STOR FORSKEL PÅ KVINDERS OG MÆNDS LIVSINDKOMSTER

En analyse foretaget af Arbejderbevægelsens Erhvervsråd for instituttet viste i 2018, at der fortsat er store forskelle på mænds og kvinders livsindkomst. Set over et livsforløb er mænds disponible indkomst i gennemsnit mellem 17 og 29 procent højere end livsindkomsten for kvinder med samme uddannelsesniveau.

LANGT MELLEMLIGT I BESTYRELSERNE

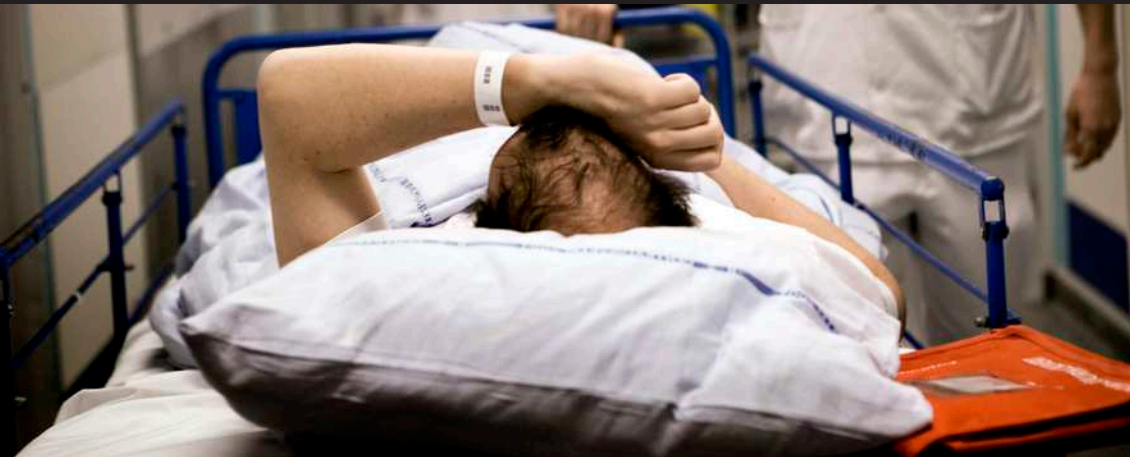
Der er fortsat langt til ligestilling i bestyrelseslokalerne. Instituttet foretog i 2018 en undersøgelse sammen med analysebureauet Analyse & Tal, der viste, at 835 ud af Danmarks 1.595 største virksomheder ikke har en eneste kvinde i bestyrelsen.

Regeringen præsenterede i 2018 en handlingsplan, der skal sikre bedre trivsel for LGBTI-personer i Danmark. Instituttet finder det positivt, at regeringen vil forbedre forholdene for LGBTI-personer.

ÅRETS UDGIVELSER

- Status på køn
- Demokratisk deltagelse på Facebook

EFTER TRE ÅR KRÆVES GEBYR FOR TOLKNING

Personer, der har boet i Danmark i mere end tre år, skal som noget nyt betale et gebyr for at bruge en tolk i sundhedssystemet. Institut for Menneskerettigheder frygter, at gebyret får patienter, der endnu ikke taler godt dansk, til at benytte børn eller andre pårørende som tolke med risiko for misforståelser, så patienterne ikke får den lægehjælp, de har brug for.

DATASIKKERHED HALTER I KOMMENDE GENOM-CENTER

Folketinget har besluttet at oprette et nationalt genom-center, som skal samle genetiske oplysninger og visse helbredsmæssige oplysninger om danske borgere. Institutet finder det problematisk, at registreringen sker uden borgernes samtykke, og at borgerne kun vil have begrænset mulighed for at frabede sig, at deres oplysninger anvendes til andet end behandling af dem selv. Samtidig savner instituttet, at der er redegjort tilstrækkeligt for datasikkerheden og for sundhedsministerens beføjelse til at fastsætte nærmere regler om indsamling af oplysninger.

ÆLDRE SKAL HAVE HJÆLP TIL DIGITALISERING

I en ny vejledning om digitaliseringsklar lovgivning understreger Digitaliseringsstyrelsen, at det er nødvendigt, at borgere som fx ældre, der ikke selv er i stand til at bruge en computer, får mulighed for at blive betjent på anden vis. Vejledningen er et fremskridt, da instituttet længe har efterlyst en mere nuanceret tilgang til digitaliseringen, der i højere grad tager højde for de borgere, der ikke selv kan betjene en computer eller bruge internet. Institutet mener dog fortsat, at den enkelte borger bør have ret til helt at blive fritaget for digital selvbetjening.

DEMENTE FÅR FOR MEGET MEDICIN

Sundhedsministeren melder fortsat om for meget brug af anti-psykotisk medicin til demensramte. Patientgruppen er særligt udsat for at udvikle alvorlige bivirkninger som fx ufrivillige bevægelser, blodpropper, hjerteproblemer og død. Derfor bør antipsykotika altid bruges med den største forsigtighed til mennesker med demens og kun efter en individuel handleplan. Det er et mål i regeringens og satspuljepartiernes nationale demenshandlingsplan at halvere forbruget af antipsykotisk medicin til demensramte inden 2025.

+ FREMSKRIDT

- Et nyt uafhængigt tilsyn skal holde øje med kvaliteten af plejen og omsorgen på plejehjem og i hjemmeplejen.
- Med nye behandlingstestamenter kan døende og smertepatienter frasige sig tvang og tilkendegive, hvorvidt de ønsker livsforlængende behandling.
- En ny plejehjemsportal giver ældre information om samtlige plejehjem, plejecentre og friplejeboliger, så det er lettere at finde den rigtige bolig.

÷ TILBAGESKRIDT

- Patienter, der har boet i Danmark i over tre år, skal nu betale et gebyr på 191-1.675 kr. for at bruge en tolk under en konsultation eller indlæggelse.
- Det er nu muligt for kommuner at overvåge personer med varigt nedsat psykisk funktionsevne.
- Et genom-center bliver etableret med registrering af borgernes genetiske oplysninger uden borgernes samtykke.

UNDERVISNING

MINDRE OBLIGATORISK MENNESKERETTIGHEDSUNDERVISNING

En ny bekendtgørelse for folkeskolen indebærer, at størstedelen af de bindende mål om undervisning i menneskerettigheder og børns rettigheder nu er blevet vejledende. Undervisning i rettigheder har dog stadig en plads som bindende mål i historie, sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab samt samfundsfag.

FRISKOLER SKAL UNDERSKRIVE ERKLÆRING OM FRIHED

Ifølge en ny bekendtgørelse om godkendelse af frie grundskoler skal skoler, der ønsker statstilskud, underskrive en erklæring om frihed og folkestyre samt leve op til krav om uafhængighed. Institut for Menneskerettigheder finder det positivt, at menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder står som et centralt værdigrundlag i bekendtgørelsen.

FLYGTNINGE OG UDLÆNDINGE SENDES DIREKTE I FOLKESKOLEN

Flere kommuner har i 2018 valgt at sende flygtninge- og udlændingebørn direkte i folkeskole, hvilket stiller store krav til faglig kompetence blandt skolernes lærere, ledelser og ressourcepersoner. Det er en midlertidig lov fra 2016, der har givet kommunerne større fleksibilitet til at nedlægge modtageklasser. Instituttet holder øje med, om lovgivning fører til forringelser i kvaliteten af undervisningen og dermed stiller udlændinge- og flygtningebørn dårligere i forhold til deres ret til uddannelse.

AFVISTE BØRN MISTER RET TIL UNDERVISNING I FOLKESKOLEN

Børn af afviste asylansøgere har ikke længere krav på at være i en dansk folkeskole, mens de venter på en endelig afgørelse om deres opholdstilladelse. Instituttet frygter, at børnene ikke sikres et tilstrækkeligt undervisningstilbud uden for folkeskolen.

+ FREMSKRIDT

- Frie grundskoler skal fremover erklære, at de baserer deres virke på blandt andet menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, før de kan få statstilskud.
- Forældre har fået mulighed for at anmode Styrelsen for It og Læring om at anonymisere trivselsdata for deres børn fra målinger, der blev gennemført i perioden 2015-2017.
- Østre Landsret har slået fast, at lærere har ret til at ytre sig negativt om en skoles ledelse.

÷ TILBAGESKRIDT

- Størstedelen af de tidligere bindende mål om undervisning i menneskerettigheder og børns rettigheder i folkeskolen er gjort vejledende.

ÅRETS UDGIVELSER

- Underretninger om børns mistrivsel – fokus på friskoler med muslimske værdier
- Børn med handicap på frie grundskoler
- Undervisning i menneskerettigheder på social- og sundhedsassistentuddannelsen
- Læringsforløb for læreruddannelsen om skolefællesskaber

UDFORDRINGER MED TOLKNING I DET GRØNLANDSKE RETSVÆSEN

Enhver, der er anklaget for en forbrydelse, har ifølge menneskeretten ret til gratis bistand fra en tolk, hvis vedkommende ikke forstår eller taler sproget i retten. En undersøgelse foretaget af Institut for Menneskerettigheder og Ilisimatusarfik – Grønlands Universitet viser, at der er retssikkerhedsmæssige udfordringer i forbindelse med den måde, tolkning praktiseres i det grønlandske retssystem. Det gælder både i forhold til tolkning mellem grønlandsk og dansk og mellem hovedsproget vestgrønlandsk og øvrige dialekter som øst- og nordgrønlandsk.

Flere af udfordringerne løses på et praktisk plan ved såkaldt samtolkning, hvor medlemmer af retten griber ind og sammen med tolken finder frem til den rette forståelse og oversættelse af et begreb. Der er dog stadig behov for at forbedre tolkningen ved retterne.

Blandt problemerne er, at der mangler en ensartet terminologi over de mest anvendte begreber. Derudover er der ikke altid rekvireret en tolk i god nok tid. Det gør det vanskeligt for tolken at være forberedt på at oversætte sagens emne og dokumentation korrekt.

Instituttet og Grønlands Universitet anbefaler blandt andet, at Grønlands Sprognævn opdaterer terminologilisten, at retterne altid fremsender

Grønlands første lukkede anstalt skal efter planen åbne 1. maj 2019. Forvaringsdømte grønlandere, som i dag sidder i Herstedvester Fængsel i Albertslund, får mulighed for at flytte til anstalten i Nuuk.

+ FREMSKRIDT

- Retssikkerheden er styrket for grønlandske forvaringsdømte, der efter åbningen af en kommende, lukket anstalt i Nuuk vil kunne afsone i Grønland.
- En ny lov om Grønlands Råd for Menneskerettigheder har styrket rådets uafhængighed.
- Danmark har afsat 180 mio. kr. til påbegyndelse af oprydning af efterladt amerikansk militærmateriel i Grønland.

sagsakter til tolken i god tid, og at retten i Grønland etablerer en efteruddannelse i retstolkning og sikrer, at der er faste tolke, som taler og forstår øst- og nordgrønlandsk.

KRITISABLE FORHOLD I DETENTIONER OG ANSTALTER

Instituttet og Grønlands Råd for Menneskerettigheder afleverede i 2018 en rapport til FN's Torturkomité, der understregede, at det på en række områder, som den danske stat har ansvaret for, er usikkert, om de grønlandske forhold lever op til kravene i FN's Torturkonvention.

Instituttet og Grønlands Råd for Menneskerettigheder pegede i rapporten blandt andet på, at manglende plads har ført til, at tilbageholdte, domfældte og forvaringsdømte sidder sammen i anstalterne, selv om deres frihedsberøvelser er underlagt vidt forskellige forhold. Kvinder afsoner sammen med mænd, og mindreårige placeres nogle gange i anstalter sammen med voksne. I mindre bygder er der problemer med at sørge for egnede lokaler til detentioner og bemanding på fuld tid.

MANGEL PÅ MENNESKERETLIGE DATA

Der er en generel mangel på faktuel viden og data på en række områder, der er relevante for den menneskeretlige beskyttelse af borgerne i Grønland. Det gælder blandt andet data om brugen af isolation i grønlandske anstalter og detentioner, politiets brug af peberspray og forholdene for udsatte børn og personer med handicap. Grønland har heller ikke offentliggjort en plan for opfølgningen på FN's verdensmål for bæredygtig udvikling, som ville kræve viden og data, der er relevante for den menneskeretlige beskyttelse.

ÅRETS TEMAMØDE I RÅDET FOR GRØNLANDS RETSVÆSEN

Ved Rådet for Grønlands Retsvæsens årlige temamøde satte rådet i september 2018 fokus på vold og overgreb blandt især unge og kvinder. Instituttet deltog i temamødet, hvor der blandt andet blev diskuteret forebyggelse af ungdomskriminalitet og de menneskeretlige aspekter af myndighedernes håndtering af unge, der har begået kriminalitet.

ÅRETS UDGIVELSER

- Tolkning i det grønlandske retsvæsen
- Status: handicap
- Status: ligebehandling
- Status: børn og unge
- Beretning til Inatsisartut 2017

DANMARK TAGER ANSVAR FOR MENNESKERETTIGHEDERNE

De kommende tre år sidder Danmark med i det vigtigste forum i verden, når det kommer til drøftelser af menneskerettighederne – FN's Menneskerettighedsråd.

”Danmark påtager sig et stort ansvar ved at gå ind i rådet, og vi viser hele verden, at vi vil menneskerettighederne. Jeg håber, at regeringerne både før og efter valget vil tage ansvaret på sig de kommende tre år og arbejde for at styrke rådet og dermed menneskerettighedernes position i verden,” siger Jonas Christoffersen, direktør for Institut for Menneskerettigheder.

Han er ikke i tvivl om, at Danmark kan gøre en forskel i rådet, så længe den politiske vilje er der.

”Som medlem af rådet har Danmark et talerør med langt større gennemslagskraft, end vi har haft tidligere. Danmark har mulighed for at påvirke beslutningerne i rådet og kommer til at diskutere menneskerettigheder med mange af verdens lande,” siger Jonas Christoffersen.

Menneskerettighedsrådet kritiseres ofte for på den ene side at overse store menneskeretskrænkelser hos sine egne medlemmer og på den anden side næsten per automatik kritisere Israel, hver gang rådet samles. Det var medvirkende til, at USA i 2018 trak sig ud af Menneskerettighedsrådet.

DANMARK SÆTTER VERDENSMÅLENE PÅ DAGSORDENEN I RÅDET

Danmark har spillet en afgørende rolle i at få FN's Verdensmål på dagsordenen i Menneskerettighedsrådet. Blandt andet på baggrund af analyser fra instituttet lykkedes det Danmark i marts 2018 at få vedtaget en resolution, hvor Menneskerettighedsrådet slog fast, at verdensmålene og menneskerettighederne er forbundne og gensidigt forstærkende.

Resolutionen vil blive fulgt op af årlige debatter i rådet, og instituttet blev inviteret til at præsentere vores arbejde ved den første debat i januar 2019. Danmark har koblingen mellem verdensmål og menneskerettigheder som et fokusområde under medlemskabet, og instituttet rådgiver den danske FN-mission i Genève i arbejdet.

På trods af ubalancen – eller måske snarere på grund af den – mener Jonas Christoffersen, at det er vigtigt, at Danmark sidder med i Menneskerettighedsrådet.

”Vi opnår ikke noget ved at melde os ud af samtalen med de udemokratiske stemmer. Når verdens lande mødes med alle deres forskelligheder, opstår der et krydsfelt af politiske interesser. Men det nytter ikke, hvis alle kun taler med dem, de er enige med. Et FN for demokratier og et FN for diktaturer gør ikke noget godt for verden eller for menneskerettighederne. Kun ved at tale sammen, kan vi flytte holdninger og handlinger,” siger Jonas Christoffersen.

Jonas Christoffersen mener, at Danmark som medlem af Menneskerettighedsrådet har mulighed for at påvirke, i hvilken retning rådet og dets kritik udvikler sig. Han peger desuden på den såkaldte universelle periodiske bedømmelse som et sted, hvor Danmark kan gøre en forskel ved at deltage aktivt. Denne periodiske bedømmelse er en proces, som alle FN-lande skal igennem hvert femte år, og hvor landene får gennemgået deres menneskeretlige indsatser.

”Som led i processen får medlemmer af Menneskerettighedsrådet – og dermed også Danmark – mulighed for at føre diplomatiske diskussioner med alle lande i verden om menneskerettighederne. Det gælder også de lande, der ikke vægter menneskerettighederne højt i dag,” siger Jonas Christoffersen.

FN'S MENNESKERETTIGHEDSRÅD

FN's Menneskerettighedsråd blev oprettet 15. marts 2006 og afløste den tidligere menneskerettighedskommission. Rådet har 47 medlemmer fordelt på 13 lande fra Afrika, 13 fra Asien, 6 fra Østeuropa, 8 fra Latinamerika og de caribiske stater og 7 fra Vesteuropa. Alle medlemmer skal vælges af et flertal af Generalforsamlingens medlemmer. Danmark er valg til rådet for perioden 2019-2021.

I februar og marts mødtes Danmark med resten af medlemmerne af FN's Menneskerettighedsråd i Genève. Rådet diskuterede blandt andet menneskerettighedssituationen i lande som Sydsudan, Syrien og Nordkorea og bekæmpelse af racisme, diskrimination og fremmedfrygt.

INSTITUTTETS INTERNATIONALE ARBEJDE

MENNESKERETTIGHEDER FREMMER VERDENSMÅLENE

I 2018 manifesterede Institut for Menneskerettigheder sig for alvor som en vejviser for, hvordan menneskerettighederne fremmer verdensmålene. Vores arbejde har blandt andet været med til at fremme institutionaliseringen af koblingen mellem menneskerettigheder og verdensmål i FN's Menneskerettighedsråd. Instituttet lancerede desuden første version af en database, der kobler verdensmålene med FN's tre menneskerettighedsmekanismer, den universelle periodiske bedømmelse, menneskerettighedskomiteéerne og Menneskerettighedsrådets særlige procedurer. Og med Verdensmål 14.b, der fokuserer på at "give småfiskere adgang til havressourcer og markeder", som løftestang, arbejder instituttet for at fremme menneskerettighederne i fiskerisektoren.

ANSVARLIG VIRKSOMHEDSADFÆRD

Gennem samarbejde med danske og internationale virksomheder arbejder instituttet på at fremme respekt for menneskerettighederne i både dansk og internationalt erhvervsliv. Som en del af vores arbejde med virksomheder foretog instituttet i 2018 fire menneskeretlige analyser i henholdsvis Myanmar, Angola og Mozambique, som giver virksomhederne indsigt i, hvordan deres aktiviteter påvirker menneskerettighederne. The International Association for Impact Assessment tildelte i 2018 instituttet en anerkendt pris for vores standardsættende analyser. Og som inspiration til virksomheder lancerede vi en database med 70 case-historier om virksomheder, der bidrager til menneskerettighedsbeskyttelse, hvor vi har koblet hver historie til verdensmålene.

Instituttet samarbejder samtidig med statslige aktører i andre lande om at forbedre lovgivningen for menneskerettigheder i erhvervslivet. I 2018 bidrog vi blandt andet til udviklingen af nationale handlingsplaner for erhvervslivet i Kenya, Chile og Georgien.

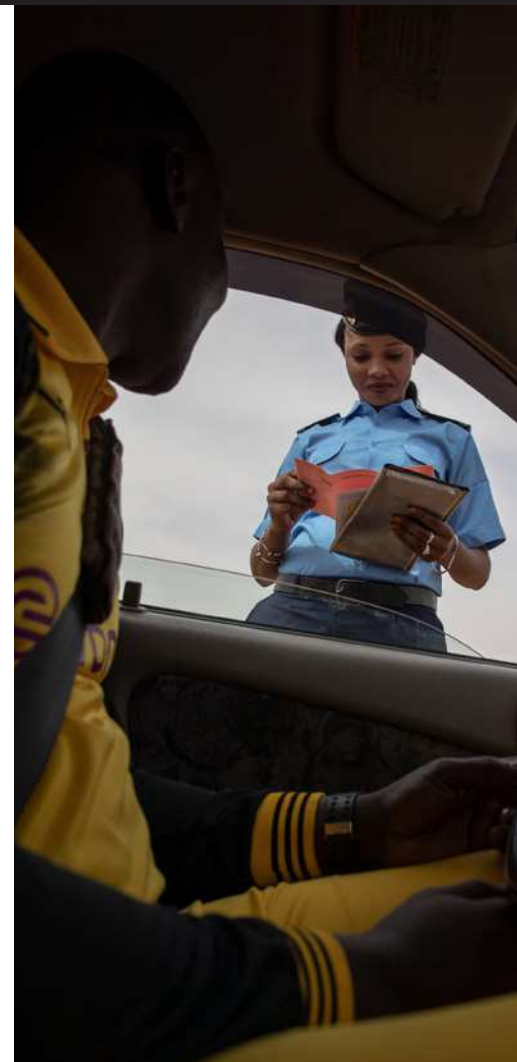
STÆRKE MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTIONER

I vores arbejde med kapacitetsopbygning af andre menneskerettighedsinstitutioner har instituttet understøttet udviklingen af handlingsplaner til fordel for lokalbefolkningen i 16 lande. Via workshops og med lanceringen af en læringsportal med undervisningsmaterialer om menneskerettigheder har instituttet blandt andet styrket andre menneskerettighedsinstitutioner i deres arbejde.

Gennem vores internationale aktiviteter arbejder vi direkte med regeringer og virksomheder blandt andet om at finde konkrete løsninger, som sikrer, at verdensmålene og menneskerettighederne understøtter og forstærker hinanden.

Eva Grambye, vicedirektør

86 % af Nigers befolkning har tillid til politiet. Det fremgår af Afrobarometer, der foretager meningsmålinger i 36 afrikanske lande. Dermed er Niger nu det afrikanske land, hvor befolkningen har størst tiltro til ordensmagten.

SAMARBEJDE MED MYNDIGHEDER

I store dele af verden understøtter instituttet ministeriers udarbejdelse af love og forfatninger, der styrker menneskerettighederne, og vi samarbejder med myndigheder om at styrke politi og retsvæsen.

Instituttet bidrager til terror- og torturbekæmpelse

I Burkina Faso, Mali og Niger har instituttet uddannet tusindvis af politi- og sikkerhedsstyrker i menneskerettigheder og støtter et netværk af politistyrker fra fem Sahel-lande, som sætter menneskerettigheder højere på dagsordenen for den regionale sikkerhedsstyrke, G5 Sahel. Arbejdet er med til at øge befolkningens tillid til politiet og stabiliteten i Sahel-regionen, som er plaget af terror og menneskesmugling.

Vores gode erfaringer med at uddanne politistyrker i Vestafrika har instituttet også brugt i Nepal. I samarbejde med blandt andet Dansk Politi har instituttet klædt 57 ledere af forskellige politistyrker på til at forebygge tortur.

Uafhængig menneskerettighedsinstitution rejser sig i Tunesien

I 2018 vedtog Tunesien en lov, der baner vejen for etableringen af en uafhængig menneskerettighedsinstitution. Instituttet har bidraget til udformningen af loven, der sikrer menneskerettighedsinstitutionen et usædvanligt bredt mandat.

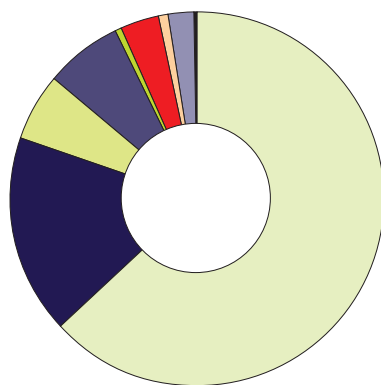
Ny lov baner vej for retshjælp til alle i Zambia

Instituttet har bidraget til udviklingen af en ny politik for retshjælp, vedtaget i Zambia i 2018, der tildeler flere zambiere adgang til retshjælp, blandt andet ved at anerkende barfodsjuristers virke i retssystemet. Eftersom to tredjedele af landets befolkning lever i fattigdom og mange uden adgang til retshjælp, er det et markant fremskridt.

Læs mere om vores internationale arbejde i vores årsrapport, Promoting and protecting human rights.

INDTÆGTER TIL DET INTERNATIONALE OMRÅDE I 2018

I millioner kr.

Danida	57,1
EU	15,3
Sida	5,3
Private virksomheder	6,2
British Council	0,5
Giz	3,0
Multilaterale organisationer (FN mv.)	0,7
Andre donorer	1,9
Interne projekter	0,2
Indtægter i alt	90,2

INSTITUTTET GIVER OVERBLIKKET

Som Danmarks nationale menneskerettighedsinstitution gør Institut for Menneskerettigheder løbende status på menneskerettighederne i Danmark. Vi skaber overblik og peger på de områder, hvor Danmark menneskeretligt set kan gøre det bedre.

Instituttet udgiver statusrapporter om:

- Asyl
- Bolig
- Børn
- Databeskyttelse
- Etnisk oprindelse
- Familiesammenføring
- Frihedsberøvelse
- Handicap
- Køn
- Magtanvendelse
- Religion
- Retfærdig rettergang
- Statsborgerskab
- Uddannelse
- Udvisning og udlevering
- Uregistrerede migranter
- Væbnet konflikt
- Ytrings- og forsamlingsfrihed
- Ældre

Rapporterne opdateres hvert andet år.

Alle 19 rapporter findes på menneskeret.dk/status.

ØKONOMI

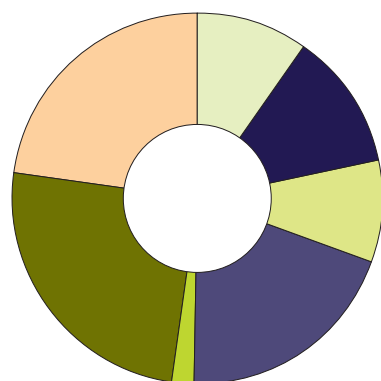
INSTITUTTETS INDTÆGTER I 2018

I millioner kr.

	Budget	Indtægter
Hjælpefunktioner samt generel ledelse og administration*	12,8	12,8
National menneskerettighedsinstitution*	15,0	15,1
Ligebehandling*	11,1	11,1
Indtægtsdækket virksomhed	21,7	26,1
Tilskudsfinansieret forskning	1,0	2,8
Samarbejdsaftale med Udenrigsministeriet	30,1	31,7
Anden tilskudsfinansieret virksomhed	33,3	29,4
	125,0	129,1

Regnskabet viser det faktiske aktivitetsniveau for året, mens budgettet er det bedste skøn over, hvordan instituttet forventede, de eksternt finansierede projekter ville fordele sig.

Afvigelsen mellem budget og regnskab på indtægtsdækket virksomhed og anden tilskudsfinansieret virksomhed skyldes hovedsageligt, at ikke alle projekter er kendte på tidspunktet for udarbejdelse af budgettet for det kommende år.

- Hjælpefunktioner samt generel ledelse og administration*
- National menneskerettighedsinstitution*
- Ligebehandling*
- Indtægtsdækket virksomhed
- Tilskudsfinansieret forskning
- Samarbejdsaftale med Udenrigsministeriet
- Anden tilskudsfinansieret virksomhed

*Bevilget på finansloven

INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER